

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego

KNO-4101-013-05/2014

P/14/029

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 56 61, F +48 22 444 56 82
kno@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/14/029 – „Digitalizacja dóbr kultury w Polsce”
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego
Kontrolerzy	1. Teresa Wójcik, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 92512 z dnia 26 listopada 2014 r.; 2. Iwona Sekuła, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 92516 z dnia 8 stycznia 2015 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Telewizja Polska S.A. Zakład Główny (kod pocztowy: 00-999), ul. Jana Pawła Woronicza 17, zwana w dalszej części wystąpienia TVP S.A. lub Spółką.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Juliusz Braun, Prezes Zarządu TVP S.A. od dnia 15 lipca 2011 r. W okresie od 6 stycznia 2010 r. do 14 lipca 2011 r. Prezesem Zarządu TVP S.A. był Romuald Orzeł, lecz obowiązki pełnili: w okresie od 22 grudnia 2010 r. do 29 marca 2011 r. Bogusław Piwowar oraz od 30 marca 2011 r. do 14 lipca 2011 r. Juliusz Braun ¹ . (dowód: akta kontroli str. 50, 506-540)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Uzasadnienie oceny ogólnej

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Telewizji Polskiej S.A. w zakresie digitalizacji i udostępniania zbiorów w latach 2011-2014.

TVP S.A. prawidłowo zorganizowała proces digitalizacji materiałów audiowizualnych, obejmując swym działaniem wybór, przygotowanie i konwersję materiałów do wersji cyfrowej. Spółka od 1996 r. sukcesywnie przeprowadza digitalizację zbiorów audiowizualnych, w tym zbiorów publicznej radiofonii i telewizji, powstałych przed 1 stycznia 1994 r. Na dzień 30 września 2014 r. do digitalizacji przeznaczono łącznie 165.918 zbiorów, z czego zdigitalizowano 67,3% (111.639 zbiorów). Największą grupę zbiorów poddanych digitalizacji, w latach objętych kontrolą, stanowiły audycje/materiały audiowizualne zarejestrowane na nośnikach magnetycznych (z 50.760 zbiorów zdigitalizowano 41.513, tj. 81,8%), a najmniejszą – audycje/materiały audiowizualne zarejestrowane na nośnikach światłoczułych 16 i 35 mm (z 67.007 zbiorów zdigitalizowano 13.389, tj. 20%).

Na pozytywną ocenę zasługuje działalność TVP S.A. w zakresie kwalifikowania materiałów do digitalizacji. Materiały do digitalizacji kwalifikowano prawidłowo, biorąc pod uwagę kryteria opracowane w TVP S.A., tj. stan nośnika, znaczenie społeczne, artystyczne i historyczne, znaczenie programowe materiałów analogowych, zapewnienie możliwości udziału twórców utworu w procesie rekonstrukcji, potrzeby udostępniania licencyjnego, potrzeby emisyjne oraz zapotrzebowanie rynku. Pozwoliło to nie dopuścić do utraty zbiorów z powodu zbyt późnej digitalizacji.

Na digitalizację w kontrolowanym okresie Spółka wydatkowała 38.836,8 tys. zł, w całości pochodzących z własnych środków finansowych.

TVP S.A. prawidłowo realizowała umowę o współpracy w zakresie digitalizacji materiałów (bez rekonstrukcji cyfrowej), podpisaną w dniu 30 stycznia 2012 r. z Narodowym Instytutem Audiowizualnym (NInA). W wyniku realizacji umowy otrzymała do dnia 30 września 2014 r.

¹ Na podstawie wpisów do Krajowego Rejestru Sądowego (KRS) nr 100679. Romuald Orzeł został zawieszony w czynnościach uchwałą nr 89/VI/2010 r. Rady Nadzorczej z dnia 25 listopada 2010 r.

wynagrodzenie w wysokości 737,4 tys. zł i przekazała do NInA wszystkie 880 materiałów po ich digitalizacji.

Spółka dysponuje infrastrukturą potrzebną do digitalizacji, lecz ilość sprzętu, mimo sukcesywnego uzupełniania, jest niewystarczająca do zdigitalizowania jednocześnie wszystkich zbiorów. TVP S.A. przeprowadziła oszacowanie kosztów niezbędnych do przeprowadzenia pełnej digitalizacji zasobów archiwalnych Zakładu Głównego (z wyłączeniem materiałów pozostających w dyspozycji Ośrodków Regionalnych TVP S.A.) na poziomie 59 mln zł, co pozwoliłoby zakończyć digitalizację w 2024 r.

Planowanie działań w zakresie digitalizacji wynikało z bieżących potrzeb TVP S.A. w tym zakresie oraz wzrostu zapotrzebowania na obraz wysokiej jakości. Na lata 2013-2015 zaplanowano do digitalizacji priorytetowej i rewitalizacji osiem seriali, w tym zdigitalizowano trzy serie i rozpoczęto przygotowania do digitalizacji pozostałych. Przyczyną niepełnej realizacji zaplanowanych działań był m.in. długotrwały proces rewitalizacji przewidzianych do digitalizacji seriali oraz brak przygotowania negatywów w FilMOTECE Narodowej.

Zbiory archiwalne zgromadzone w Zakładzie Głównym TVP S.A. były właściwie zabezpieczone przed ich utratą oraz kradzieżą, w tym przeznaczono oddzielne pomieszczenia dla archiwizacji analogowej i cyfrowej.

Sprzęt wykorzystywany w TVP S.A. do digitalizacji zbiorów pozwala osiągnąć wymagania techniczne określone w standardach dotyczących digitalizacji zbiorów. Zakupy/leasing sprzętu informatycznego dla Ośrodka Dokumentacji i Zbiorów Programowych, przeprowadzone były zgodnie z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych² w zakresie szacowania wartości zamówienia, wyboru najlepszej oferty oraz dokumentowania postępowania. Specyfikacje istotnych warunków zamówienia zawierały minimalne wymagania dla urządzeń przeznaczonych do digitalizacji.

Na pozytywną ocenę zasługują podejmowane przez Spółkę działania mające na celu upowszechnianie w społeczeństwie wiedzy o posiadanych wersjach elektronicznych zbiorów, w tym m.in. poprzez pokazy prasowe seriali i filmów po rekonstrukcji cyfrowej obrazu i dźwięku połączone z komunikatami prasowymi (skierowane do klientów biznesowych, przedstawicieli instytucji państwowych oraz prasy), a także organizację spotkań, których tematem były zagadnienia związane z cyfryzacją i rekonstrukcją zbiorów programowych.

Stwierdzona pojedyncza nieprawidłowość – dotycząca niezamieszczenia zmiany terminu składania i otwarcia ofert w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, mimo obowiązku wynikającego z art. 38 ust. 4a ustawy Prawo zamówień publicznych, co mogło doprowadzić do ograniczenia zasady równego traktowania – nie miała istotnego wpływu na ocenę kontrolowanej działalności.

Uwaga Najwyższej Izby Kontroli dotyczy istotnych ograniczeń procesu digitalizacji i udostępniania zbiorów archiwalnych znajdujących się w zasobie Spółki, wynikających przede wszystkim z nieuregulowanych praw autorskich do tych zbiorów. Z powodu trudności w uzyskaniu praw autorskich m.in. do spektakli, filmów fabularnych, dokumentalnych, edukacyjnych, reportaży czy widowisk studyjnych, Spółka nie mogła udzielić na rzecz NInA licencji do korzystania z 205 audycji, wstępnie wytypowanych do digitalizacji w umowie podpisanej pomiędzy NInA a TVP S.A., co skutkowało zamianą ich na audycje, do których prawa TVP S.A. były bezsporne.

² Dz. U. z 2013 r., poz. 907 ze zm. (dalej: ustawa Prawo zamówień publicznych).

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Efekty procesu digitalizacji zasobów kultury

Opis stanu
faktycznego

Przedmiotem działalności TVP S.A., zgodnie ze Statutem Spółki (§ 7 Statutu Spółki³) oraz wpisami do KRS, jest m.in. działalność postprodukcyjna związana z filmami, nagraniami video i programami telewizyjnymi (59 12 Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007⁴) oraz działalność archiwalna (91 01 B PKD).

W Zakładzie Głównym Spółki, zgodnie z obowiązującymi regulaminami organizacyjnymi⁵, ww. zadania realizowane były przez Ośrodek Dokumentacji i Zbiorów Programowych⁶ oraz Agencję Produkcji Audycji Informacyjnych⁷, przekształconą od dnia 1 lipca 2013 r. w Telewizyjną Agencję Informacyjną⁸.

Do zakresu działania ODiZP, zgodnie z § 3 ust. 2 regulaminu organizacyjnego ODiZP⁹, należy m.in: gromadzenie, ewidencjonowanie, przechowywanie i ochrona zbiorów; udostępnianie zbiorów i informacji o nich; realizacyjno-techniczne przygotowanie materiałów do udostępniania; kontrola, konserwacja i rekonstrukcja materiałów; przygotowywanie projektów i wdrażanie norm i zaleceń dotyczących warunków przechowywania, eksploatacji i ochrony materiałów. Natomiast do zakresu działania TAI, zgodnie z § 2 ust. 2 regulaminu organizacyjnego TAI¹⁰, a wcześniej APAl¹¹, należy m.in. gromadzenie dokumentacji programowej, archiwizowanie i udostępnianie materiałów informacyjnych dla potrzeb jednostek organizacyjnych Spółki i podmiotów zewnętrznych.

(dowód: akta kontroli str. 3-90, 165-175, 506-540)

Digitalizacja audiowizualna jest prowadzona w TVP S.A. od 1996 r. Od dnia 23 lipca 2014 r. obowiązuje w TVP S.A. uchwała nr 340/2014 Zarządu Spółki Telewizja Polska Spółka Akcyjna z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie standardów technicznych w zakresie produkcji, emisji i archiwizacji telewizyjnej, obowiązujących w Spółce Telewizja Polska S.A., która w załączniku nr 10 zawiera wymagania dotyczące standardów technicznych w zakresie archiwizacji materiałów medialnych wykorzystywanych w produkcji i emisji programów¹².

Dodatkowo, uchwałą nr 370/2014 Zarządu Spółki Telewizja Polska Spółka Akcyjna z dnia 6 sierpnia 2014 r. w sprawie wprowadzenia „Instrukcji określającej procedury i standardy produkcyjne obowiązujące w Telewizji Polskiej S.A.”, wprowadzono w Spółce ww.

³ Od dnia 24 marca 2014 r. obowiązuje ujednolicony, uchwałą nr 15/VII/2014 Rady Nadzorczej Spółki Telewizja Polska Spółka Akcyjna z dnia 24 marca 2014 r. w sprawie przyjęcia jednolitego tekstu Statutu Telewizji Polskiej S.A., tekst statutu Spółki.

⁴ Dalej: PKD.

⁵ W latach 2011-2014 (III kwartał) w Spółce obowiązywały regulaminy organizacyjne wprowadzone uchwałami Zarządu Spółki Telewizja Polska Spółka Akcyjna: nr 54/2010 z dnia 29 stycznia 2010 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu organizacyjnego Spółki TVP S.A., ustanowienia Likwidatorów niektórych jednostek organizacyjnych Spółki i Pełnomocników Zarządu Spółki do utworzenia jednostek organizacyjnych Spółki oraz zmian w innych aktach prawnych Spółki ze zm. (dalej: regulamin organizacyjny z 2010 r.), nr 17/2013 z dnia 21 stycznia 2013 r. w sprawie przyjęcia i przedłożenia Radzie Nadzorczej Regulaminów Organizacyjnych przedsiębiorstwa Spółki TVP S.A. (dalej: regulamin organizacyjny z 2013 r.), nr 118/2013 z dnia 8 marca 2013 r. w sprawie przyjęcia Regulaminu Organizacyjnego przedsiębiorstwa Spółki TVP S.A. i przedłożenia go Radzie Nadzorczej Spółki w celu zatwierdzenia ze zm. (dalej: regulamin organizacyjny z marca 2013 r.).

⁶ § 43 regulaminu organizacyjnego z 2010 r. oraz § 40 regulaminu organizacyjnego z 2013 r. § 41 regulaminu organizacyjnego z marca 2013 r. Dalej: ODiZP.

⁷ § 40 regulaminu organizacyjnego z 2010 r., § 37 regulaminu organizacyjnego z 2013 r. Dalej: APAl.

⁸ § 39 regulaminu organizacyjnego z marca 2013 r. Dalej: TAI.

⁹ Regulamin organizacyjny ODiZP stanowi załącznik do uchwały nr 680/2010 Zarządu Spółki Telewizja Polska Spółka Akcyjna z dnia 8 października 2010 r. w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Organizacyjnego Ośrodka Dokumentacji i Zbiorów Programowych ze zm. (utraciła moc z dniem 30 czerwca 2013 r.) oraz do uchwały nr 302/2013 Zarządu Spółki Telewizja Polska Spółka Akcyjna z dnia 11 czerwca 2013 r. w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Organizacyjnego Ośrodka Dokumentacji i Zbiorów Programowych.

¹⁰ Regulamin organizacyjny TAI stanowi załącznik do uchwały nr 288/2013 Zarządu Spółki Telewizja Polska Spółka Akcyjna z dnia 10 czerwca 2013 r. w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Organizacyjnego Telewizyjnej Agencji Informacyjnej.

¹¹ Regulamin organizacyjny APAl stanowił załącznik do uchwały nr 681/2010 Zarządu Spółki Telewizja Polska Spółka Akcyjna z dnia 8 października 2010 r. w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Organizacyjnego Agencji Produkcji Audycji Informacyjnych.

¹² Wcześniej, tj. do dnia 22 lipca 2014 r., obowiązywała uchwała nr 619/2010 Zarządu Spółki Telewizja Polska Spółka Akcyjna z dnia 31 sierpnia 2010 r. o tym samym tytule, odnosząca się do standardów technicznych m.in. w zakresie formatów materiałów medialnych wykorzystywanych w produkcji programów i filmów oraz ich archiwizacji, nośników stosowanych w produkcji i archiwizacji.

Instrukcję, stanowiącą załącznik do tej uchwały. W ww. Instrukcji zawarto, w części I „Postanowienia ogólne” dziale 4 – „Wybrane zagadnienia dotyczące procesu archiwizacji” zapisy dotyczące m.in. przekazywania do archiwum dokumentacji programowej audycji lub materiału audiowizualnego wraz z nadaną wstępną kategorią archiwalną, zobowiązania archiwum do zachowania materiałów audiowizualnych mających wartość historyczną. Dodatkowo w części III „Proces i procedury produkcyjne audycji telewizyjnych i usług” dziale 2 „Zasady i tryb produkcji telewizyjnych” rozdziale 16 „Gromadzenie audycji telewizyjnych”, m.in. zobowiązano kierownika projektu lub osobę upoważnioną przez dyrektora właściwej jednostki produkcyjnej, do dostarczenia kompletnych nośników (co najmniej dwa) materiałów audiowizualnych o kategorii „A”¹³ do archiwum wraz ze wskazaniem nośnika oryginalnego.

Procedury organizacji procesu digitalizacji materiałów audiowizualnych zapisanych na taśmach filmowych zostały doprecyzowane pismami służbowymi Dyrektora ODiZP nr 3/2013 z dnia 29 maja 2013 r. w sprawie wprowadzenia procedury organizacji procesu digitalizacji materiałów audiowizualnych zapisanych na taśmach filmowych oraz nr 3/2014 z dnia 19 marca 2014 r. w sprawie zmiany procedury organizacji procesu digitalizacji materiałów audiowizualnych zapisanych na taśmach filmowych. W procedurze tej określono m.in. siedem kryteriów i priorytetów kwalifikowania materiałów do digitalizacji, a także ich cyfrowej rekonstrukcji. Wcześniejsze „Zasady postępowania w sprawie przegrania w telekinach audycji zapisanych na taśmach filmowych oraz rejestracji ich kopii na nośnikach magnetycznych”, obowiązujące od dnia 11 marca 2010 r., nie przewidywały kryteriów i priorytetów kwalifikowania materiałów do digitalizacji.

(dowód: akta kontroli str. 236-383, 401-402, 408, 545-581, 645)

Proces cyfrowego odwzorowania analogowego oryginału realizowany jest w Wydziale Digitalizacji i Rekonstrukcji ODiZP, zgodnie z procedurami określonymi w ww. uchwale Zarządu Spółki nr 340/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. Techniczna realizacja procesu, w aspekcie digitalizacji zbiorów programowych filmowych, zapisanych na taśmie światłoczułej zarejestrowanych zbiorów, prowadzona jest na bazie dedykowanej linii technologicznej, stworzonej w 2006 r. Linia ta realizuje proces digitalizacji w następujących standardach: SD TV (Standard Definition Television), HD TV (High Definition Television), a także w rozdzielczości obrazu 2K. Od połowy 2013 r. ODiZP posiada skaner filmowy, który umożliwia digitalizację (konwersję cyfrową pierwotną) materiałów filmowych z rozdzielczością obrazu do 4K, w odniesieniu to materiałów filmowych zapisanych na taśmie filmowej 35 mm i S 35 mm.

(dowód: akta kontroli str. 236, 240-241)

1.1. Rodzaje obiektów dziedzictwa kulturowego posiadanych przez TVP S.A.

Opis stanu
faktycznego

TVP S.A. na koniec III kwartału 2014 r. dysponowała łącznie 662.055 zbiorami, których Spółka była producentem, koproducentem lub pozyskała je w drodze zakupu, w tym: audycjami/materiałami audiowizualnymi zarejestrowanymi na nośnikach magnetycznych – 436.696, audycjami/materiałami audiowizualnymi zarejestrowanymi na nośnikach światłoczułych (16 i 35 mm) – 100.778, materiałami audialnymi – 33.363 oraz audycjami/materiałami audiowizualnymi w postaci plikowej – 91.218.

W zbiorach TVP S.A. znajdują się m.in. zbiory publicznej radiofonii i telewizji, powstałe do dnia 31 grudnia 1993 r., z wyjątkiem zbiorów przekazanych w zarządzanie Polskiemu Radiu S.A. (§ 7 ust. 2 Statutu Spółki).

(dowód: akta kontroli str. 8, 180, 182, 186, 189)

¹³ Kategorią archiwalną „A”, oznacza się materiały archiwalne przeznaczone do wieczystego przechowywania ze względu na wartość historyczną (§ 8 ust. 2 „Instrukcji kancelaryjnej” stanowiącej załącznik nr 1 do zarządzenia nr 3/99 Prezesa Zarządu Spółki „Telewizja Polska – Spółka Akcyjna” z dnia 25 marca 1999 r. w sprawie wprowadzenia w TVP-S.A. „Instrukcji kancelaryjnej” i „Wykazu akt” (zarządzenie wydane w porozumieniu z Naczelnym Dyrektorem Archiwów Państwowych).

1.2. Kryteria wyboru obiektów zaplanowanych do cyfryzacji

W kontrolowanym okresie TVP S.A. ewidencjonowała i gromadziła zbiory audiowizualne w zakresie ilościowym. Do digitalizacji natomiast przeznaczone były materiały audiowizualne oznaczone kategorią archiwalną „A”, tj. wchodzące, zgodnie z § 28 pkt 1 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 22 maja 2006 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu gromadzenia, ewidencjonowania, kwalifikowania, klasyfikacji oraz udostępniania materiałów archiwalnych tworzących zasób jednostek Publicznej radiofonii i telewizji¹⁴, do państwowego zasobu archiwalnego. Kwalifikowanie materiałów do digitalizacji wynikało również z kryteriów i priorytetów określonych w procedurze organizacji procesu digitalizacji materiałów audiowizualnych zapisanych na taśmach filmowych, tj. stanu nośnika (zapobieganie zagrożeniu całkowitego zniszczenia materiału, a tym samym zapisu audiowizualnego), znaczenia społecznego, artystycznego i wartości historycznej materiałów, znaczenia programowego audycji, zapewnienia możliwości udziału twórców utworu w procesie rekonstrukcji materiałów analogowych (filmowych), potrzeb udostępniania licencyjnego, potrzeb promocyjnych TVP S.A. oraz zapotrzebowania rynkowego.

W ramach Ośrodka TVP Technologie w październiku 2014 r. powołany został zespół, którego zadaniem jest opracowanie strategii cyfryzacji plikowej audiowizualnych zasobów programowych w skali całej Spółki oraz zasad jej finansowania.

(dowód: akta kontroli str.180-183, 186-188, 238-239, 244, 255)

TVP S.A. oszacowała i ujęła w planach finansowych kwotę środków przeznaczonych na digitalizację dóbr kultury i ochrony ich przed degradacją (w planach założono m.in., że nakłady poniesione na digitalizację zbiorów ODiZP stanowią równowartość wysokości planu finansowego Ośrodka na dany rok budżetowy, ponieważ ze względu na zadania koncentrujące się wokół digitalizacji, nie ma wydzielonych kosztów na jej realizację). Wysokość środków finansowych corocznie przeznaczanych na konserwację, opracowania i digitalizację zbiorów archiwalnych uzależniona jest od finansów Spółki.

W ODiZP prowadzony jest proces weryfikacji i inwentaryzacji zbiorów, w szczególności zasobu powstałego do 1993 r., zbioru byłej Państwowej Jednostki Organizacyjnej „Polskie Radio i Telewizja”, którego zakończenie planuje się do końca 2018 r.

W Spółce dokonano oszacowania wysokości środków niezbędnych do przeprowadzenia pełnej digitalizacji zasobów archiwalnych Zakładu Głównego TVP S.A. (z wyłączeniem materiałów pozostających w Ośrodkach Regionalnych TVP S.A.), na poziomie 59 mln zł, biorąc pod uwagę jedynie niezbędne zakupy inwestycyjne, koszty urządzeń (z amortyzacją), oprogramowania oraz wynagrodzeń związanych bezpośrednio z procesem digitalizacji. Kwota ta nie obejmuje kosztów stałych, kosztów zarządzania procesem rekonstrukcji, kosztów przechowywania zdigitalizowanych zbiorów oraz kosztów wynagrodzeń związanych pośrednio z cyfryzacją (koszty rozpoznania, kwalifikacji i dokumentacji materiałów) a także kosztów rekonstrukcji, która jest często niezbędna dla wykorzystania danego materiału. Podstawą oszacowania kosztów były plany uruchomienia 32 linii do konwersji zasobów do postaci plikowej z taśm magnetycznych oraz uruchomienia pięciu linii do konwersji zasobów zbudowanych w oparciu o skanery taśmy światłoczułej, które mają umożliwić zakończenie konwersji do października 2024 r., przy założeniu, że proces masowej digitalizacji rozpocznie się w styczniu 2017 r.¹⁵

W latach 2011-2014 (III kwartał) koszty całkowite poniesione na digitalizację ze środków własnych Spółki wyniosły ogółem (w Zakładzie Głównym Spółki, tj. w ODiZP i TAI) 38.836,8 tys. zł (koszty TAI – 6.104,6 tys. zł, ODiZP – 32.732,2 tys. zł). Z zaplanowanych na

¹⁴ Dz. U. Nr 98, poz. 680.

¹⁵ Oszacowanie nakładów niezbędnych do przeprowadzenia pełnej digitalizacji zostało przeprowadzone w oparciu o zidentyfikowaną liczbę godzin materiałów archiwalnych pozostających w zasobach TVP S.A. (Zakładzie Głównym). Na podstawie obliczonych niezbędnych godzin pracy ludzkiej oraz wykorzystania sprzętu i określenia horyzontu czasowego, jako końca produkcji części zamiennych do wykorzystywanych obecnie magnetowidów SONY określono niezbędne zapotrzebowanie sprzętowe, tym samym środki finansowe niezbędne do przeprowadzenia tego procesu.

2014 r. kosztów dotyczących archiwizacji produkcji w wysokości 10.509 tys. zł, do końca III kwartału wydatkowano 8.314,3 tys. zł, tj. 79,1%.

Koszty bezpośrednie związane z digitalizacją zbiorów archiwalnych (w Zakładzie Głównym TVP S.A.) wyniosły w latach 2011-2014 (III kwartał) ogółem 14.204 tys. zł, w tym odpowiednio: 4.163 tys. zł, 3.429 tys. zł, 3.460 tys. zł, 3.152 tys. zł. Powyższe koszty obejmują koszty urządzeń wraz z amortyzacją, oprogramowania i wynagrodzeń związanych bezpośrednio z procesem digitalizacji, a nie obejmują pozyskanego w 2013 r. w ramach leasingu systemu skanowania, korekcji barwnej i rekonstrukcji materiałów filmowych 16 i 35 mm o wartości zamówienia 3.935,7 tys. zł brutto.

(dowód: akta kontroli str. 183-185, 386-387, 442-443)

Priorytetem digitalizacji w przypadku TAI jest przeniesienie do postaci plikowej oryginalnych archiwalnych taśm analogowych, których w zasobach TAI jest 31.201 sztuk. W pierwszej kolejności są przekształcane w pliki cyfrowe zapisy z 8.530 taśm magnetycznych o szerokości 1 cala formatu C (VPR), o łącznym czasie nagrania 605.488 minut (obecnie nie są produkowane magnetowidy do odtwarzania tych nośników oraz części zamienne do nich). W drugiej kolejności digitalizacją (przeniesieniem do plików cyfrowych) mają zostać objęte taśmy analogowe Betacam (SP) o łącznym czasie nagrania 3.274.490 minut, a następnie zapisy z 7.338 oryginalnych taśm Betacam Digital o łącznym czasie nagrania 909.912 minut.

W praktyce o kolejności digitalizacji, jak poinformował Pan Marek Bednarczyk Zastępca Dyrektora ds. Produkcyjno-Technicznych TAI, niezależnie od priorytetów przy typowaniu zasobów do digitalizacji (tj. na jakich nośnikach się one znajdują), decydują potrzeby programowe TVP S.A. Nie wszystkie materiały znajdujące się na taśmach magnetycznych w przyszłości zostaną przekształcone do postaci pliku cyfrowego, gdyż procesowi temu są poddawane wyłącznie materiały zakwalifikowane do kategorii archiwalnej (kategoria „A”).

(dowód: akta kontroli str.186-187)

1.3. Postępy w zakresie digitalizowanych dóbr kultury

Opis stanu faktycznego

Na łącznie 662.055 zewidencjonowanych zbiorów materiałów audiowizualnych, do digitalizacji, na dzień 30 września 2014 r., przeznaczono 165.918 zbiorów, tj. 25,1%, a zdigitalizowano łącznie 111.639 zbiorów, tj. 67,3% przeznaczonych do digitalizacji, w tym:

- audycje/materiały audiowizualne zarejestrowane na nośnikach magnetycznych – wytypowano do digitalizacji 50.760 zbiorów (11,6%), a zdigitalizowano 41.513, tj. 81,8% zbiorów przeznaczonych do digitalizacji,
- audycje/materiały audiowizualne zarejestrowane na nośnikach światłoczułych (16 i 35 mm) – wytypowano 67.007 zbiorów (66,5%), a zdigitalizowano – 13.389, tj. 20%;
- audycje/materiały audiowizualne w postaci plikowej – wytypowano 40.403 zbiory (44,3%), a zdigitalizowano – 49.923, tj. 123,6% (z wykazanych na 30 września 2014 r. 49.923 nośników cyfrowych w zasobach TAI, aż 41.014 stanowiły dyski XDCAM zawierające pliki cyfrowe, a pozostałe 8.909 stanowią taśmy Betacam Digital, które w przyszłości mają zostać przekształcone do postaci plikowej),
- materiały audialne – wytypowano 7.748 zbiorów (23,2%), a zdigitalizowano – 6.814, tj. 20,4%.

W liczbie 61.716 materiałów poddanych w latach 2011-2014 (III kwartał) digitalizacji w ODiZP, 7.849 materiałów (12,7%) przed digitalizacją wymagało dodatkowo rekonstrukcji cyfrowej, w tym odpowiednio: audycje/materiały audiowizualne zarejestrowane na nośnikach magnetycznych – 6.709, audycje/materiały audiowizualne zarejestrowane na nośnikach światłoczułych (16 i 35 mm) – 1.140. Dodatkowo rekonstrukcji poddano 660 materiałów audycji/ materiałów audiowizualnych zarejestrowanych już w postaci plikowej.

(dowód: akta kontroli str. 176-179, 386-388)

1.4. Czynniki opóźniające proces digitalizacji, w tym w szczególności skutkujące możliwością utraty dóbr kultury

Opis stanu faktycznego

W Spółce w kontrolowanym okresie nie miała miejsca sytuacja utraty zbiorów w wyniku zbyt późnej digitalizacji. Zasoby najbardziej zagrożone procesem naturalnej degradacji sukcesywnie poddawane są digitalizacji (działanie takie zostało wdrożone w przypadku zapisów analogowych utrwalonych na taśmach 1 i 2 calowych). Dodatkowo w TAI materiały archiwalne są chronione przed zaginięciem lub utratą poprzez cyfryzację plikową (dyski z zapisem audiowizualnym plików cyfrowych nie są udostępniane poza archiwum).

Na szybkość procesu digitalizacji wpływa przede wszystkim brak wystarczających środków na zakup odpowiednich urządzeń, w tym wyłączenia Spółki z mechanizmów finansowych dedykowanych cyfryzacji i upowszechnianiu.

(dowód: akta kontroli str. 389-400)

1.5. Realizacja umowy zawartej z Narodowym Instytutem Audiowizualnym

Opis stanu faktycznego

W latach 2011-2014 (III kwartał) Spółka nie była beneficjentem programu wieloletniego „Kultura+”, ponieważ zgodnie z § 4 uchwały nr 176/2010 Rady Ministrów z dnia 12 października 2010 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego „Kultura+”¹⁶, program ten miały realizować państwowe i samorządowe instytucje kultury: Instytut Książki w Krakowie oraz Narodowy Instytut Audiowizualny.

W dniu 30 stycznia 2012 r. Spółka podpisała z NInA umowę o współpracy na łączną kwotę 1 mln zł (koszty realizacji procesów digitalizacji i zakupu nośników – 900 tys. zł oraz opłata licencyjna – 100 tys. zł), w wyniku przeprowadzenia przez NInA postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie z wolnej ręki¹⁷. W dniu 12 lutego 2012 r. oraz 24 lipca 2014 r. podpisano aneksy do umowy z dnia 30 stycznia 2012 r. (aneks nr 1 z dnia 12 lutego 2012 r. dotyczył m.in. zmiany załącznika nr 7 „Kosztorys usługi digitalizacji i nośników”¹⁸, a aneksem nr 2 z dnia 24 lipca 2014 r. zmieniono m.in. czas trwania umowy z nieokreślony na czas określony niezbędny do realizacji zobowiązań przez każdą ze stron). Spółka zobowiązała się do uregulowania autorskich praw majątkowych i pokrewnych do materiałów objętych umową w celu udzielenia NInA niewyłącznej licencji na polach eksploatacji wskazanych w umowie. Ze względu na ograniczenia finansowe oraz czas potrzebny na ustalenie kręgu twórców lub ich spadkobierców, z którymi należało zawrzeć umowy w zakresie praw autorskich (szacunkowe koszty nabycia praw na korzystanie z jednego spektaklu teatru telewizyjnego w sieciach informatycznych, mogły wynieść od 50 tys. zł do 100 tys. zł, a w niektórych przypadkach nabycie praw od autorów nie było możliwe), podjęto, wraz z NInA decyzję o wymianie audycji, do których TVP S.A. nie posiadała uregulowanych praw w zakresie umożliwienia udzielenia licencji na rzecz NInA (205 audycji o łącznym czasie trwania 7.550 minut).

Do końca III kwartału 2014 r. NInA przekazał TVP S.A., tytułem realizacji umowy, kwotę 737,4 tys. zł, tj. 73,9%. W dniu 19 grudnia 2014 r. Spółka wystawiła dla NInA fakturę, w związku z aneksem nr 2, na kwotę 162,6 tys. zł, a w dniu 22 grudnia 2014 r. fakturę na kwotę 100 tys. zł z tytułu sprzedaży licencji krajowych.

Przedmiotem umowy (§ 1 ust. 1 umowy) było wspólne działanie Spółki i NInA w zakresie poddania digitalizacji materiałów, tj. przeniesienie ich z zapisu analogowego na cyfrowy, z wyłączeniem rekonstrukcji cyfrowej oraz ustalenie zasad korzystania ze zdigitalizowanych materiałów, w tym udzielenie licencji i zgód m.in. na wytworzenie przez TVP S.A. drugiej kopii cyfrowej Mastera cyfrowego (§ 4 ust. 3 umowy).

¹⁶ www.mkidn.gov.pl/media/docs/2012/20121022_uchwalaRM_kult_plus.pdf.

¹⁷ Zamówienie pn. „Usługa digitalizacji materiałów archiwalnych Telewizji Polskiej S.A.”

¹⁸ Zwiększono liczbę wytypowanych materiałów do digitalizacji z 111 do 384 (o 273 materiały audiowizualne) i ich koszt z 546 tys. zł netto do 568,1 tys. zł netto (o 22,1 tys. zł) oraz koszt nośników z 18,2 tys. zł netto do 32,5 tys. zł netto (o 14,3 tys. zł).

Zdigitalizowane materiały przekazywane były do NInA na podstawie protokołów zdawczo-odbiorczych (wzór protokołu stanowił załącznik nr 5 do umowy) na macierzach dyskowych¹⁹. W trakcie realizacji umowy przekazano łącznie, przy pomocy dziewięciu spisów zdawczo-odbiorczych (w 2012 r. – cztery i w 2014 r. – pięć), 880 materiałów, które były objęte umową (m.in. magazyny kulturalne, publicystyka, felietony, filmy dokumentalne spektakle, filmy animowane) na 36 dyskach zewnętrznych. Metadane nagrań audio-wideo przekazywane były w formacie określonym w załączniku nr 6 do umowy. Przesunięcie terminu digitalizacji przez TVP S.A. materiałów do wymiany i materiałów dodatkowych (zgodnie z harmonogramem określonym w załączniku nr 2 do aneksu nr 2 z dnia 24 lipca 2014 r., termin ten określono do dnia 30 listopada 2014 r.) do 19 grudnia 2014 r.²⁰, wynikało z trudności techniczno-organizacyjnych NInA dotyczących przeniesienia na macierze dyskowe zdigitalizowanych materiałów (w listopadzie 2014 r. NInA nie posiadała wystarczającej ilości macierzy dyskowych).

(dowód: akta kontroli str. 182, 190-235, 541-543, 601-626, 676, 680-684, 1000-1002, 1016-1270, 1551-1602)

Stwierzone
nieprawidłowości

W zbadanym obszarze nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Spółki w zbadanym obszarze. Ocenę uzasadnia przyjęty przez Spółkę sposób kwalifikowania materiałów do digitalizacji oraz prawidłowe oszacowanie wielkości zbiorów przeznaczonych do digitalizacji (165.918 zbiorów), biorąc pod uwagę ustalone kryteria, z których zdigitalizowano ponad 65% (111.639 zbiorów).

Spółka prawidłowo realizowała umowę o współpracy z NInA, w wyniku której otrzymała wynagrodzenie w wysokości 737,4 tys. zł (do 30 września 2014 r.).

2. Stan infrastruktury dla zasobów cyfrowych

2.1. Możliwości lokalowe i kadrowe prowadzenia digitalizacji

Opis stanu
faktycznego

Na dzień 1 grudnia 2014 r. Telewizja Polska S.A. dysponowała prawem użytkowania wieczystego nieruchomości położonych w Warszawie przy ul. Jana Pawła Woronicza 17 oraz przy pl. Powstańców Warszawy 7, tj. budynków, w których siedzibę mają ODiZP oraz TAI.

W dziewięciu budynkach z 36 znajdujących się przy ul. Jana Pawła Woronicza 17 w Warszawie ODiZP posiada 135 pomieszczeń o łącznej powierzchni 5.217,31 m², w tym:

- 13 pracowni digitalizacyjnych o łącznej powierzchni 266,53 m² (pomieszczenia od 12 m² do 35,1 m² znajdują się w czterech budynkach należących do TVP, a jedna pracownia o powierzchni 26 m² mieści się w budynku C przy ul. Woronicza 17 należącym do Polskiego Radia S.A.);
- dwa pomieszczenia do archiwizacji cyfrowej o łącznej powierzchni 29,82 m² (15,02 m² i 14,8 m²);
- 40 pomieszczeń przeznaczonych do archiwizacji analogowej (magazyny zbiorów analogowych) o łącznej powierzchni 3.696,89 m² (od 4,42 m² do 773,55 m²);
- 61 pomieszczeń biurowych o łącznej powierzchni 892,56 m² (od 3,5 m² do 41,98 m²);
- 19 pomieszczeń technicznych (innych niż na potrzeby digitalizacji) o łącznej powierzchni 331,51 m² (od 4,4 m² do 37 m²).

Natomiast w jednym z dwóch budynków znajdujących się przy Placu Powstańców Warszawy 7²¹, TAI posiada 25 pomieszczeń o łącznej powierzchni 651,02 m², przeznaczonych na:

¹⁹ Materiał w postaci uzgodnionych standardów plików miał zostać zapisany, zgodnie ze zmienionym aneksem nr 1 załącznikiem nr 7 do umowy, na dyskach twardej WesternDigital My Book Studio 4TB, wyposażone w złącza aSATA USB 2.0 oraz FireWire.

²⁰ Termin ten określono w rozmowach roboczych.

²¹ Ul. Moniuszki 2/2a oraz ul. Jasna 14/16.

- przegląd i kwalifikację archiwalną materiałów – trzy pomieszczenia o łącznej powierzchni 31,72 m² (od 4,4 m² do 19,2 m²);
- cyfrowy montaż materiałów – dwa pomieszczenia o łącznej powierzchni 15 m² (6 m² i 9 m²);
- cyfryzację plików – dwa pomieszczenia o łącznej powierzchni 71,2 m² (31,8 m² i 39,4 m²);
- opisy sekwencyjne w bazach danych – dwa pomieszczenia o łącznej powierzchni 84,4 m² (39,4 m² i 45 m²);
- magazyny – 11 pomieszczeń o łącznej powierzchni 361,6 m² (od 11,5 m² do 76 m²), w tym magazyn dokumentacji aktowej o powierzchni 14,3 m²;
- udostępniania materiałów – cztery pomieszczenia o powierzchni łącznej 63,3 m² (od 14,4 m² do 17,2 m²);
- biuro – jedno pomieszczenie o powierzchni 23,8 m².

Podczas kontroli stanu budynków przeprowadzonych w 2014 r. w odniesieniu do stanu technicznego pomieszczeń zajmowanych przez ODiZP i przez TAI, nie odnotowano uchybień (obiekty w stanie dobrym lub zadowolającym).

(dowód: akta kontroli str. 444-461, 646, 654, 676, 686-995)

W TVP S.A. w kontrolowanym okresie przeprowadzono prace związane z szacowaniem potrzeb własnych i wstępnych wymagań w zakresie budowy infrastruktury technicznej niezbędnej do zapewnienia digitalizacji dóbr kultury, co wynikało z przygotowywania działań optymalizacyjnych projektu dotyczącego rozwiązań związanych z decyzją formy Sony o zakończeniu w marcu 2016 r. produkcji magnetowidów i kamkorderów ½ (zebrane w tym zakresie dane mają być podstawą do tworzenia wieloletnich planów inwestycyjnych – wnioski i rekomendacje Ośrodek TVP Technologie ma przedstawić Panu Marianowi Zalewskiemu - Członkowi Zarządu Spółki w połowie lutego 2015 r.). Przewidziano, iż na potrzeby digitalizacji materiałów utrwalonych na nośnikach magnetycznych, niezbędny jest zakup m.in. około 46 magnetowidów (np. HDW-M2100P i HDCAM SRW 5100P), 19 urządzeń testowo-czyszczących, wyposażenia komputerowego odpowiadającego ilości stanowisk dla około 40 pracowników, a dla digitalizacji materiałów utrwalonych na taśmie światłoczułej – pięć dodatkowych linii technologicznych o parametrach zbliżonych do posiadanego przez TVP S.A. sprzętu. Koszt zakupu ww. sprzętu ma wynieść około 59 mln zł.

(dowód: akta kontroli str. 405, 408-409, 676-679)

Na dzień 30 września 2014 r. w TAI oraz ODiZP było zatrudnionych łącznie 269 pracowników, tj. 9,2% ogólnej liczby zatrudnionych pracowników w TVP S.A. (2.939), w tym 83 pracowników wykonywało zadania z zakresu digitalizacji (2,8% ogólnej liczby pracowników oraz 30,9% pracowników zatrudnionych w TAI i ODiZP).

W 2014 r. przeprowadzono w Spółce nabór na stanowisko „realizator techniczny efektów specjalnych”. Kandydaci na to stanowisko musieli wykazać się m.in.: specjalistycznym wykształceniem (techniki multimedialne, grafika komputerowa, elektronika z obszaru techniki telewizyjnej i filmowej, realizacji telewizyjnej), znajomością programów graficznych i montażowych. Ponadto ODiZP rekrutował pracowników spośród już zatrudnionych w Spółce na stanowiskach związanych z techniką audiowizualną, którzy posiadają umiejętności i doświadczenie w pracy ze zbiorami programowymi. W opinii Jerzego Kaźmierczaka Zastępcy Dyrektora ds. obsługi procesów emisji i produkcji ODiZP, kwalifikacje zawodowe pracowników zatrudnionych przy digitalizacji, gwarantują prawidłową realizację zadań w tym zakresie.

(dowód: akta kontroli str. 646, 648-649, 651)

2.2. Prawdliwość sporządzania planów działalności bieżącej w zakresie digitalizacji zbiorów i sporządzania sprawozdań

Opis stanu faktycznego

W kontrolowanym okresie planowanie działań w zakresie digitalizacji dostosowane było do bieżących potrzeb TVP S.A., na podstawie zgłoszeń i aktualnego zapotrzebowania na materiały filmowe po digitalizacji. W 2013 r., ze względu na wzrost zapotrzebowania wysokiej jakości obrazu do emisji antenowej (HD TV), podjęto decyzję o ukierunkowaniu priorytetów na digitalizację rekonstrukcyjną.

Na lata 2014-2015 zaplanowano rewitalizację cyfrową ośmiu seriali („Alternatywy 4”, „Chłopi”, „Tętno pierwotnej puszczy”, „Czterej pancerni i pies”, „Dekalog”, „Janosik”, „Saga prastarej puszczy”, „07 zgłoś się”), w tym pięć seriali było również zaplanowanych do rekonstrukcji cyfrowej w 2013 r. („Czterej pancerni i pies”, „Saga prastarej puszczy”, „Tętno pierwotnej puszczy”, „Alternatywy 4”, „Dekalog”).

Z zaplanowanych pozycji priorytetowych do digitalizacji i cyfrowej rewitalizacji na 2014 r. przeprowadzono je w odniesieniu do: serialu „Alternatywy 4” (dziewięć odcinków), „Chłopi” (13 odcinków), „Tętno pierwotnej puszczy”, rozpoczęto rewitalizację „Dekalogu (10 odcinków), „Janosika” (13 odcinków) oraz przygotowania do digitalizacji „Sagi prastarej puszczy” (gromadzenie negatywów). Z uwagi na brak przygotowania negatywów znajdujących się w FilMOTECE Narodowej (film czarno-biały – konieczny skan na skanerze z mokrą bramką) serialu „Czterej pancerni i pies”, przesunięto rozpoczęcie rewitalizacji serialu, po uzgodnieniu z FilMOTEką Narodową, na luty 2015 r.

Z praktyki TVP S.A. wynika, że czas przeznaczony na digitalizację rewitalizacyjną, wynosi od miesiąca do trzech miesięcy, a w przypadku dużego stopnia degradacji materiału – nawet rok („Pan Wołodyjowski” część 1 i 2). Pracochłonność całego procesu rewitalizacji 13 odcinków „Chłopów” w stosunku do trwania filmu wyniosła 1:410, a relacja czasu trwania filmu do czasu skanowania – 1:36.

(dowód: akta kontroli str. 416, 997-1015)

2.3. Zaawansowanie budowy infrastruktury technicznej służącej do digitalizacji, przechowywania i zabezpieczania zasobów cyfrowych

Opis stanu faktycznego

Na dzień 20 stycznia 2015 r. Spółka prowadziła projekt budowy Media Asset Management (MAM), w ramach którego budowane są systemy Centralnego Archiwum Cyfrowego oraz Centralnego Ingestu Plikowego²².

Infrastruktura informatyczna TVP S.A. (sieć SAN, tzw. storage'owa) została zmodernizowana w latach 2013-2014 i dostosowana do serwerów i urządzeń archiwum, które będą korzystać z zasobów i usług w ramach protokołu Fibre channel z szybkością 8 Gbit/s. Ponadto w wyniku postępowań o udzielenie zamówień publicznych zakupiono dwie biblioteki taśmowe (Quantum Scalar i6000, IBM TS 3500). Na potrzeby archiwum przeznaczono też sześć nowych napędów LTO-6, 2.000 tys. taśm LTO-6 o pojemności 2,5 TB (łącznie 5 PB, tj. 5.000 TB), co ma starczyć, w opinii Pana Wiesława Łodzickowskiego Dyrektora Ośrodka – TVP Technologie, na okres trzech lat. Na potrzeby archiwum zakupiono macierz Isilon o pojemności 400 TB.

(dowód: akta kontroli str. 664-668)

Zbiory archiwalne TAI, w tym zbiory cyfrowe, przechowywane są w zamkniętych magazynach, na metalowych regałach. Dostęp do magazynów mają wyłącznie osoby do tego uprawnione (pracownicy i współpracownicy), po uprzednim rozkodowaniu systemu alarmowego przy pomocy osobistych identyfikatorów. Kontrola temperatury oraz wilgotności jest sterowana centralnie. Magazyny podlegają cyklicznym kontrolom wewnętrznych służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo przeciwpożarowe. W archiwum TAI nie są tworzone

²² Centralne Archiwum Cyfrowe ma m.in. zapewnić dokumentowanie, zgodnie z korporacyjnym schematem metadanych, możliwość wyszukiwania i podglądu w jakości proxy, obejmujące integrację z posiadanymi przez TVP biblioteką taśmową i produkcyjną macierzą dyskową. Natomiast Centralny Ingest Plikowy, ma zapewnić w szczególności: dostarczanie niezbędnych urządzeń do digitalizacji, rejestracji audycji plikowych na nośniki np. dla celów emisyjnych, dostarczenie technologii telewizyjnej i pomiarowej dla obszaru Centralnego Ingestu, adaptację pomieszczeń i ich infrastruktury na potrzeby ODIZP uwzględniające m.in. prace budowlane, wykonanie i adaptację sieci teleinformatycznej.

dodatkowe kopie plików zapisanych na dyskach XDCAM, ze względu na niskie ryzyko utraty tych zbiorów – dysków XDCAM nie wydaje się na zewnątrz, poza archiwum²³.

(dowód: akta kontroli str. 501-505)

Zbiory zgromadzone w ODiZP były, w kontrolowanym okresie, zabezpieczane fizycznie i formalno-prawnie przez zabezpieczenie materiałów archiwalnych poprzez oznaczenie ich kategorią archiwalną (dostęp do materiału archiwalnego w ten sposób oznaczonego, realizowany był poprzez kopie użytkowe); zapewnienie zbiorom programowym bezpieczeństwa technologicznego przez określenie odpowiednich standardów zapisu treści audiowizualnej, wybór właściwych nośników oraz stworzenie odpowiednich warunków techno-klimatycznych, w celu ograniczenia stopnia ich degradacji; kontrola dostępu do zasobów archiwalnych, w tym procesu ich udostępniania użytkownikom wewnętrznym i zewnętrznym oraz zapewnienie fizycznej ochrony zbiorów programowych przed uszkodzeniem mechanicznym, kradzieżą oraz pożarem. W przypadku audycji zapisanych na nośnikach magnetycznych, materiał archiwalny zabezpieczany jest minimum dwoma kopiami cyfrowymi – jedna z nich podlega eksploatacji, a oryginał nie jest udostępniany poza archiwum. W przypadku digitalizacji i rekonstrukcji cyfrowej analogowych materiałów zarejestrowanych na taśmach filmowych, materiał archiwalny na nośnikach światłoczułych zabezpieczany jest maksymalnie trzema kopiami cyfrowymi (w przypadku standardu HD TV) – dwie podlegają eksploatacji, oraz dwiema kopiami (zapis w standardzie SD TV) – jedna z nich podlega eksploatacji. W odniesieniu do materiałów archiwalnych starszych, rejestrowanych na jednym nośniku (ze względów ekonomicznych), podczas digitalizacji tworzone są dodatkowe kopie. Ośrodek Dokumentacji i Zbiorów Programowych pełni funkcję archiwum zakładowego, który gromadzi audycje i ich cyfrowe kopie archiwalne w swoich zasobach. Nie przekazuje więc kopii w formacie archiwalnym do żadnego repozytorium cyfrowego poza TVP S.A.

(dowód: akta kontroli str. 466-477)

Kontrola nad jakością metadanych, zawierających informację o audycjach znajdujących się w zasobie programowym, odbywa się m.in. poprzez: wprowadzenie informacji o audycji do systemu informatycznego lub weryfikację już istniejącego zapisu (zakres metadanych może być modyfikowany), rejestrację audycji w Wideotece (w tym przypadku kontroli podlega prawidłowość wypełniania dokumentacji dostarczanej wraz z audycją zapisaną na nośniku), emisję audycji (kontrola podlega informacja o audycji – zakres metadanych oraz fizyczny zapis audycji), dokumentację archiwalną audycji (przeglądy identyfikacyjne, opis sekwencyjny), klasyfikację zasobów programowych i kwalifikację archiwalną (wybór oryginalnego zapisu, kopii użytkowników, brakowanie, wprowadzanie lub weryfikacja istniejącej informacji o audycji w systemie). W TVP S.A. kontrolę nad jakością danych programowych baz danych sprawuje Biuro Koordynacji Programowej (system SZaRP), a w odniesieniu do Cuadra Star – ODiZP. Pod koniec 2015 r. ma zostać wprowadzony jednolity system baz danych oraz jednolita baza danych agregująca wszystkie informacje o audycji – spójność tworzonych baz zbiorów spoczywa na użytkownikach obsługujących te bazy.

(dowód: akta kontroli str. 646, 651-652)

Koszty zapewnienia bezpieczeństwa zbiorom programowym są równoznaczne z zapewnieniem odpowiednich warunków przechowywania, technologicznych oraz formalno-prawnych, i wyniosły w latach 2011-2014 (III kwartał) 17.025 tys. zł. Ze względu na system organizacyjny i system ekonomiczno-finansowy TVP S.A. koszty związane z procesem archiwizacji, digitalizacji i rewitalizacji są ujęte w planie finansowym Spółki jako koszty ODiZP, TAI oraz Oddziałów Terenowych TVP S.A., a następnie rozliczane ze względu na właściwe miejsce powstania kosztów tych jednostek.

²³ W sytuacji zamówienia materiału archiwalnego zapisanego na dysku XDCAM, upoważniony pracownik archiwum przesyła plik z jego zapisem (za pomocą stacji roboczej NLT-ek) w ramach wewnętrznej sieci informatycznej na wskazane konto na dyskowej macierzy produkcyjnej. W sytuacji, gdy zamówienie związane jest z pozyskaniem cyfrowych materiałów archiwalnych TAI do produkcji Agencji Produkcji Telewizyjnej i Filmowej, mieszczącej się przy ul. Woronicza 17 w Warszawie, pliki przesyła się w systemie FTP. Natomiast gdy zamówienie dotyczy materiałów archiwalnych zapisanych na taśmach Betacam (analogowych i cyfrowych), pracownicy archiwum przed ich udostępnieniem cyfryzują zamówiony materiał do postaci plikowej i następnie przesyłają we wskazanym wyżej sposób.

W latach 2011-2014 (III kwartał) na urządzenie pracowni digitalizacyjnej wydatkowano kwotę 6.341 tys. zł, w tym na zakup sprzętu – 5.000 tys. zł, zakup oprogramowania – 173 tys. zł, remont pomieszczeń – 1.168 tys. zł. Wszystkie środki pochodziły z budżetu TVP S.A., i stanowiły odpowiednio 12,9%, 0,4% i 30,1% kosztów poniesionych na archiwizację produkcji TVP S.A. oraz opracowanie i digitalizację zbiorów archiwalnych w Zakładzie Głównym Spółki (38.836,8 tys. zł).

Ponadto na przechowywanie obiektów cyfrowych i inne działania cyfrowe związane z digitalizacją (w tym opracowanie zbiorów, czynności informatyczne, księgowe i zarządcze) wydatkowano w kontrolowanym okresie łącznie 17.025 tys. zł, tj. 43,8% ogółu środków wydatkowanych na digitalizację.

(dowód: akta kontroli str. 409-410, 443, 582-583)

TVP S.A. dysponuje dodatkowo następującymi archiwami: Archiwum Oddziałów Terenowych (przechowywane jest w bibliotece taśmowej TS 3500 umiejscowionej w serwerowni pomieszczenia G11; każdy materiał przechowywany jest w dwóch kopiach na odrębnych taśmach LTO-5), Archiwum materiałów VoD (archiwum znajduje się na kilku macierzach dyskowych podłączonych do dwóch serwerów udostępniających treści do systemu dystrybucji CDN – kopia archiwum znajduje się na dwóch bibliotekach taśmowych TS 3500 umiejscowionych w serwerowni pomieszczenia G11 oraz ISL HP umiejscowionej w serwerowni NASK), Archiwum Foto (przechowywane na udziale sieciowym, kopia archiwum znajduje się na dwóch bibliotekach taśmowych TS 3500 umiejscowionych w serwerowni pomieszczenia G11 oraz ISL HP umiejscowionej w serwerowni NASK). Podstawowe nakłady na zapewnienie bezpieczeństwa ww. archiwów wynosiły 2.903,8 tys. zł (nabycie bibliotek HP ISL oraz TS 3500, zakup macierzy dyskowych i wynajem kolokacji NASK).

(dowód: akta kontroli str. 585-587)

Sprzęt wykorzystywany do digitalizacji (skaner Director firmy Lasergraphics²⁴) pozwala na osiągnięcie wymagań technicznych ponad standardami określonymi w publikacji pn. „Standardy w procesie digitalizacji obiektów dziedzictwa kulturowego” pod red. Grzegorza Płoszańskiego²⁵. W procesie digitalizacji i rewitalizacji cyfrowej, całość prac odbywa się na formatach DPX w najwyższej możliwej rozdzielczości, a obraz wyświetlany jest na monitorach referencyjnych z 12 bitową matrycą LCD (monitory Dolby PRM, które pozwalają na wyświetlenie obrazu w pełnej przestrzeni barw DCI P3).

(dowód: akta kontroli str. 646, 652-654)

2.4. Przestrzeganie przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych przy zlecaniu usług i zakupie sprzętu

Opis stanu faktycznego

W latach 2011-2014 (III kwartał) przeprowadzono w Spółce 17 postępowań o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego na łączną kwotę 15.027,2 tys. zł, które częściowo dotyczyły zakupów inwestycyjnych dla ODiZP na kwotę 6.341,6 tys. zł (42,2% wartości zawartych umów). Przedmiotem tych postępowań była: dostawa/zakup/leasing sprzętu informatycznego (11 postępowań na kwotę 13.737,3 tys. zł, w tym dla ODiZP – 5.051,7 tys. zł, tj. 36,8%), zakup regałów (cztery postępowania tylko dla ODiZP na łączną kwotę 948,7 tys. zł), wykonanie instalacji elektrycznej i klimatyzacji (jedno postępowanie na kwotę 219,5 tys. zł) oraz zakup licencji (jedno postępowanie dla ODiZP na kwotę 121,7 tys. zł).

²⁴ Skaner ma możliwość digitalizacji filmów z taśm 16 mm i 35 mm do formatów cyfrowych w postaci sekwencji plików TIFF, DPX oraz plików QuickTime i MPEG oraz pliku cyfrowego WAV zgodnego z formatem BWF. Rozdzielczość zapisywanych cyfrowo klatek wynosi 4K (4.096 pikseli dla dłuższego boku obrany klatki filmowej) dla formatu 35 mm oraz 2K (2.048 pikseli dla dłuższego boku obrazu) dla 16 mm. Skaner obsługuje formaty: RGB, YUV oraz próbkowanie 4:4:4 i podpróbkowanie 4:2:2 i 4:2:0. Wyboru formatu dokonuje operator biorąc pod uwagę analizę materiałów wejściowych i jego przeznaczenie.

²⁵ Str. 204, Warszawa 2008, Biblioteka Główna Politechniki Warszawskiej, (bcpw.bg.pw.edu.pl/Content/1262 /BGStand_w_proc_digit.pdf).

Analiza trzech postępowań o udzielenie zamówienia publicznego²⁶, wybranych pod względem najwyższej kwoty zakupu dla ODiZP wykazała, że były one przeprowadzone zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych w zakresie szacowania wartości zamówienia, wyboru najlepszej oferty oraz dokumentowania postępowania, a w specyfikacji istotnych warunków zamówienia wskazywano minimalne wymagania dla urządzeń przeznaczonych do digitalizacji materiałów audiowizualnych. W sytuacji, gdy wartość zamówienia przekraczała równowartość kwoty 50.000 euro w złotych, Walne Zgromadzenie TVP S.A., zgodnie z § 28 ust. 3 pkt 4 Statutu Spółki, wyraziło zgodę na nabycie/leasing składników aktywów trwałych. Do dnia 30 września 2014 r. tytułem zawartych umów w wyniku udzielonych zamówień publicznych, poniesiono koszty w wysokości 2.263,4 tys. zł, tj. 46,7% wartości zawartych umów (4.846,2 tys. zł).

(dowód: akta kontroli str. 25, 411-412, 1281-1531)

Ustalone
nieprawidłowości

Spółka nie zamieściła w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej zmiany terminu składania i otwarcia ofert w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego na leasing systemu skanowania, korekcji barwnej i rekonstrukcji materiałów filmowych 16/35 mm, po zmianie tego terminu w specyfikacji istotnych warunków zamówienia, co było niezgodne z art. 38 ust. 4a ustawy Prawo zamówień publicznych, i ograniczało zasadę równego traktowania określoną w art. 7 ust. 1 ww. ustawy.

Pismem z dnia 29 listopada 2012 r. dokonano zmiany terminu składania ofert i otwarcia ofert w specyfikacji istotnych warunków zamówienia z 4 grudnia 2012 r. na 18 grudnia 2012 r. Zgodnie z art. 38 ust. 4a pkt 2 ustawy Prawo zamówień publicznych, jeżeli w postępowaniu prowadzonym w trybie przetargu nieograniczonego zmiana treści specyfikacji istotnych warunków zamówienia prowadzi do zmiany treści ogłoszenia o zamówieniu, zamawiający przekazuje Urzędowi Publikacji Unii Europejskiej ogłoszenie dodatkowych informacji, informacji o niekompletnej procedurze lub sprostowania, drogą elektroniczną, zgodnie z formą i procedurami wskazanymi na stronie internetowej określonej w dyrektywie.

W związku z brakiem zmiany ogłoszenia, zamieszczonego w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, w wyjaśnieniu Pan Adam Rawdanowicz Zastępca Dyrektora Biura Zamówień Publicznych TVP S.A. stwierdził, że zmiana specyfikacji miała charakter samoistny, tj. polegała wyłącznie na przedłużeniu składania ofert, co miało związek z pytaniami zadanymi przez jednego z wykonawców oraz koniecznością konsultacji z ówczesnym Biurem Finansów Spółki. O zmianie terminu powiadomiono wykonawców. W opinii składającego wyjaśnienia, na gruncie art. 12a i 38 ustawy Prawo zamówień publicznych, treść ogłoszenia o zamówieniu mieści się w pojęciu treść specyfikacji, a w zakresie w jakim informacje nimi objęte sformułowane są w sposób identyczny – stanowią pojęcia tożsame. Obowiązek zmiany ogłoszenia o zamówieniu w zakresie terminu składania ofert, powstaje tylko, gdy zmiana tego terminu jest skutkiem zmiany treści ogłoszenia, a samoistna zmiana specyfikacji istotnych warunków zamówienia w zakresie terminu składania ofert, tj. zmiana polegająca jedynie na zmianie tego terminu bez dokonywania jakichkolwiek dodatkowych zmian, nie jest zmianą treści specyfikacji.

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że zgodnie z art. 36 ust. 1 pkt 11 ustawy Prawo zamówień publicznych, specyfikacja istotnych warunków zamówienia zawiera m.in. miejsce i termin składania i otwarcia ofert. Jak zauważył składający wyjaśnienia, specyfikacja powinna być tożsama z ogłoszeniem, co w przedmiotowej sytuacji nie miało miejsca. Ponadto istniała możliwość zmiany terminu składania i otwarcia ofert, za pomocą „Ogłoszenia dodatkowych informacji, informacje o niekompletnej procedurze lub sprostowanie”²⁷. Konsekwencją braku zmiany terminu składania ofert mogła być sytuacja, w której potencjalny wykonawca – spoza Polski, czerpiący informacje w pierwszej kolejności

²⁶ Postępowanie nr ZP/TITT/86/2012 „Leasing systemu skanowania, korekcji barwnej i rekonstrukcji materiałów filmowych 16/35 mm” (wartość zamówienia – 3.935,7 tys. zł, w tym dla ODiZP – 3.189,9 tys. zł), nr ZP/TITT/39/2013 „dostawa ultradźwiękowej czyszczarki taśmy filmowej” (wartość zamówienia – 482,2 tys. zł), nr ZP/TITT/17/2014 „Leasing urządzeń niezbędnych do rozbudowy systemu pamięci masowej (SAN) w wydziale Telekin” (wartość zamówienia – 384,6 tys. zł).

²⁷ W pkt. VI.3.4) istnieje możliwość zmiany dat, które należy poprawić w pierwotnym ogłoszeniu.

z Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej, doszedł do wniosku, że termin na składanie oferty już minął, co faktycznie nie miało miejsca.

(dowód: akta kontroli str. 1271-1280, 1282-1312, 1348-1349)

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Spółki w zbadanym obszarze. Spółka dysponuje infrastrukturą potrzebną do digitalizacji oraz rewitalizacji zbiorów audiowizualnych oraz sukcesywnie jest ona uzupełniana o nowy sprzęt.

TVP S.A. prawidłowo planowała działania digitalizacyjne wynikające z bieżących potrzeb Spółki w tym zakresie oraz wzrostu zapotrzebowania na obraz wysokiej jakości (HD TV). Zbiory archiwalne zgromadzone w Zakładzie Głównym TVP S.A. były prawidłowo zabezpieczone przed ich utratą oraz kradzieżą.

Sprzęt wykorzystywany w TVP S.A. do digitalizacji zbiorów pozwala osiągnąć wymagania techniczne określone w standardach dotyczących digitalizacji. Zakupy/leasing sprzętu informatycznego dla OZDiP, przeprowadzone były zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych w zakresie szacowania wartości zamówienia, wyboru najlepszej oferty oraz dokumentowania postępowania. Specyfikacje istotnych warunków zamówienia zawierały minimalne wymagania dla urządzeń przeznaczonych do digitalizacji.

Stwierdzona pojedyncza nieprawidłowość dotyczyła niezamieszczenia zmiany terminu składania i otwarcia ofert w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, co było niezgodne z art. 38 ust. 4a ustawy Prawo zamówień publicznych i mogła ograniczać zasadę równego traktowania oferentów – nie miała istotnego wpływu na ocenę kontrolowanej działalności.

3. Upowszechnianie zasobów cyfrowych

3.1. Zasadność włączenia upowszechniania zasobów cyfrowych do procesu digitalizacji

Opis stanu faktycznego

Pod pojęciem digitalizacji mieści się m.in. konwersja analogowo-cyfrowa, tj. przekształcenie wersji analogowej na cyfrową. W wąskim znaczeniu „digitalizacja”²⁸ koncentruje się jedynie na działaniach dotyczących zabezpieczenia wizerunku materiału audiowizualnego, tj. nie obejmuje działań z zakresu upowszechniania. Natomiast w znaczeniu szerokim obejmuje zarówno zachowanie jak i udostępnianie dziedzictwa kulturowego. Upowszechnianie jest więc naturalną konsekwencją działań z zakresu konwersji.

W opinii Pana Jarosława Czuby Dyrektora Ośrodka Dokumentacji i Zbiorów Programowych Spółki, upowszechnianie materiałów powstałych w wyniku digitalizacji (konwersji, rewitalizacji), jest sposobem na przywrócenie do obiegu kultury oraz świadomości społecznej dzieł, które utraciły swoją atrakcyjność ze względu na np. zniszczenie nośnika. Ponadto udostępnianie materiałów z konwersji ogranicza wykorzystanie tradycyjnego nośnika, który często jest wyeksploatowany i narażony na dalsze zniszczenie. Poprzez upowszechnienie materiałów możliwy jest również rozwój edukacji, nauki.

(dowód: akta kontroli str. 422, 462-463)

Digitalizacja większej ilości filmów i audycji telewizyjnych pozwala na poszerzenie oferty programowej oraz stwarza możliwość trafienia do większej ilości stacji telewizyjnych i widzów, odbierających przekaz telewizyjny zarówno za pomocą odbiornika telewizyjnego jak i urządzeń mobilnych. Działające na polskim rynku stacje telewizyjne, w sytuacji nabywania licencji do produkcji TVP S.A., zainteresowane również były nabyciem praw do wykorzystania na urządzeniach mobilnych.

Udostępnianie zdigitalizowanych zasobów w nowych mediach (m.in. media interaktywne) stanowi realizację przez TVP S.A. zadań o charakterze informacyjnym, edukacyjnym i promocyjnym, gdyż treści, co do zasady, są nieodpłatne.

(dowód: akta kontroli str. 480-482, 485-488)

²⁸ Pod pojęciem „digitalizacja” w znaczeniu wąskim rozumie się tylko konwersję analogowo-cyfrową.

3.2. Zakres (liczba) udostępnianych materiałów cyfrowych w stosunku do całości posiadanych zbiorów

Opis stanu faktycznego

W latach 2011-2014 (III kwartał) Spółka, przy technicznym i logistycznym zaangażowaniu innych podmiotów (w szczególności telekomunikacyjnych), realizowała działania w zakresie udostępniania dziedzictwa cyfrowego. TVP S.A. nie monitoruje skali zainteresowania zbiorami audiowizualnymi w wersji cyfrowej, które są wykorzystywane przede wszystkim przez anteny Spółki (np. kultowe seriale, w tym „Alternatywy 4”, „Chłopi”, które po digitalizacji nabierają nowego waloru odbioru). Informacja o zrekonstruowanych zbiorach dostępna jest dla podmiotów zewnętrznych poprzez Wydział Usług i Informacji, usytuowany w ODiZP, a dla podmiotów wewnętrznych – na stronach intranetowych TVP S.A.

(dowód: akta kontroli str. 464, 592-593, 596)

W kontrolowanym okresie udostępniano cyfrowe audycje po digitalizacji i rekonstrukcji w dziewięciu obszarach, tj.: telewizji naziemnej cyfrowej (DVB-T), telewizji satelitarnej i kablowej – łącznie 9.573 audycje, platformy hybrydowej i internetowej – łącznie 141.484 audycje, sprzedaży licencji – 193 audycje, wydawnictw na nośnikach DVD i Blue-Ray – 354 audycje wydane tylko na DVD (nakład 603.100), udostępnianie podmiotom zewnętrznym – 9.285 audycji (w całości lub fragmentach), udostępnianie na potrzeby produkcji i postprodukcji – łącznie 24.746 audycji.

(dowód: akta kontroli str. 464-479, 489-500, 1603-1609)

3.3. Działania podejmowane przez TVP S.A. na rzecz upowszechniania i udostępniania posiadanych zbiorów cyfrowych

Opis stanu faktycznego

W latach 2011-2014 zrealizowano pięć pokazów specjalnych materiałów po rekonstrukcji cyfrowej obrazu i dźwięku, skierowanych do klientów biznesowych, przedstawicieli instytucji państwowych oraz prasy (seriale: „Stawka większa niż życie”, „Chłopi”, „Alternatywy 4”, film „Szczęśliwego Nowego Jorku”, informacja prasowa z dnia 21 sierpnia 2014 r.), na które wydatkowano łącznie 65.511,77 zł. Dodatkowo zorganizowano dwa spotkania (w 2012 r. i 2013 r.) związane z cyfryzacją i rekonstrukcją zbiorów programowych. W 2013 r. Biuro Marketingu TVP S.A. udzieliło wsparcia marketingowego podczas konferencji poświęconej projektowi „Biblioteka Cyfrowa Mediów Publicznych”²⁹, na które wydatkowano 1.006,9 zł netto. Przeprowadziło też dziewięć kampanii społecznych na rzecz: Narodowego Centrum Kultury, Narodowego Instytutu Dziedzictwa, NInA, Fundacji „Legalna Kultura”, Fundacji „Nowoczesna Polska”, adresowanych do odbiorców 15+. W opinii Pana Rafała Żywnowskiego Zastępcy Dyrektora ds. strategii marketingowej i promocji Biura Marketingu, grupa ta jest w stanie docenić atuty digitalizacji, której poddawane są audycje telewizyjne.

(dowód: akta kontroli str. 422-440, 1610-1612)

3.4. Koszty poniesione w związku z udostępnianiem zbiorów cyfrowych

Opis stanu faktycznego

W latach 2011-2014 (III kwartał) TVP S.A. poniosła łącznie 2.240 tys. zł kosztów tytułem udostępniania materiałów cyfrowych (5,7% ogólnych kosztów związanych z digitalizacją, wynoszących 38.836,8 tys. zł), w tym odpowiednio: 630 tys. zł, 718 tys. zł, 588 tys. zł i 304 tys. zł

Koszty te odnoszą się tylko do udostępniania materiałów za pośrednictwem Wydziału Usług i Informacji o Zbiorach. Wyszczególnione koszty dotyczą udostępniania wszystkich kategorii zbiorów, ponieważ ze względu na brak mechanizmów weryfikacyjnych nie jest możliwa indywidualizacja kosztów udostępniania jedynie zbiorów cyfrowych.

(dowód: akta kontroli str. 409-410, 443, 583-584)

²⁹ List intencyjny w sprawie utworzenia Biblioteki Cyfrowej Mediów Publicznych został podpisany w dniu 18 listopada 2013 r. przez Krajową Radę Radiofonii i Telewizji oraz 19 spółek mediów publicznych. Celem projektu jest przeprowadzenie całości prac projektowych i inwestycyjnych oraz wdrożenie i udostępnienie ostatecznego rozwiązania dla pozostałych spółek. Rolę podmiotu wiodącego i koordynatora powierzono Telewizji polskiej S.A., której Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji przyznała na ten cel w 2014 r. środki abonamentowe (<http://www.krrit.gov.pl/krrit/aktualnosci/news,1386,biblioteka-cyfrowa-mediow-publicznych-wspolne-zadanie-nadawcow.html>).

Spółka, w kontrolowanym okresie, uzyskała przychody z tytułu prowadzonej digitalizacji i upowszechniania dziedzictwa narodowego, w wysokości łącznej 1.138,7 tys. zł (odpowiednio 33,6 tys. zł, 618,7 tys. zł, 251,7 tys. zł i 234,7 tys. zł), tj. 50,8% poniesionych kosztów na udostępnianie zbiorów. Przychody uzyskane przez TVP S.A. tytułem prowadzonej digitalizacji i upowszechniania zbiorów, stanowiły 0,02% łącznych przychodów Spółki w okresie od 2011 r. do III kwartału 2014 r. (5.672.247,9 tys. zł).

(dowód: akta kontroli str. 646, 669-670)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę na ograniczenia związane z procesem digitalizacji, w tym w zakresie udostępniania zbiorów, które wynikają przede wszystkim z nieuregulowania praw autorskich do utworów znajdujących się w zasobach Spółki.

Przed 1994 r. audycje produkowane były przez Komitet ds. Radia i Telewizji „Polskie Radio i Telewizja” (lub na jego zlecenie), którego następcą prawnym jest Telewizja Polska S.A. Na podstawie art. 13 obowiązującej wówczas ustawy z dnia 10 lipca 1952 r. o prawie autorskim³⁰, prawo autorskie do filmów kinematograficznych i do przeróbki utworów muzycznych na mechaniczne instrumenty muzyczne przysługiwało przedsiębiorstwu, które wytworzyło dany film lub dokonało przeróbek. Przed 1994 r. nie było znane tzw. „udostępnianie w miejscu i czasie wybranym przez użytkownika” danego materiału (tzw. VoD), jednakże, według interpretacji Spółki, na podstawie wskazanego wyżej art. 13 TVP S.A. nabyła prawa do korzystania z audycji na wszystkich polach eksploatacji, nawet na tych, które nie były znane w dacie powstania utworu. Odmienne stanowisko prezentują twórcy utworu. Z tego względu TVP S.A. podejmuje działania celem uregulowania praw autorskich poprzez zawieranie umów z organizacjami zbiorowego zarządzania prawami autorskimi. W stosunku do audycji wyprodukowanych w latach 1994-2000 zastosowanie mają przepisy ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych³¹. W art. 41 ust. 2 ww. ustawy wskazano, że umowa o przeniesienie autorskich praw majątkowych lub umowa o korzystanie z utworu (licencja) obejmuje pola eksploatacji wyraźnie w niej wskazane. Z art. 41 ust. 5 ww. ustawy wynika, że w sytuacji powstania nowych sposobów eksploatacji utworów, twórca nie może bez ważnego powodu odmówić udzielenia zezwolenia na korzystanie z tego utworu, na polach eksploatacyjnych nieznanymi w chwili zawierania umowy. Jest to jednak proces czasochłonny i związany z ponoszeniem dodatkowych kosztów przez TVP S.A. Umowy zawierane przez Spółkę po 2000 r. na nabycie praw autorskich, zawierają postanowienia umożliwiające korzystanie z audycji za pośrednictwem Internetu.

Natomiast koncerty i spektakle teatru telewizji powstałe przed 2000 r., zawierają liczne i specyficzne prawa (np. prawa autorów pierwowzorów, kompozytorów, muzyki, artystów wykonawców), dlatego TVP S.A. nabywała prawa do tego rodzaju audycji wyłącznie w zakresie nadań telewizyjnych, a wykorzystanie ich na innych polach eksploatacji (w tym Internet) wymaga nabycia dodatkowych praw (szacunkowy koszt nabycia praw na korzystanie z jednego spektaklu teatru telewizji w sieciach informatycznych może wynosić od 50 tys. zł do 100 tys. zł).

Z powodu trudności w uzyskaniu praw autorskich m.in. do spektakli, filmów fabularnych, dokumentalnych, edukacyjnych, reportaży czy widowisk studyjnych, Spółka nie mogła udzielić na rzecz NInA licencji do korzystania z 205 audycji, wstępnie wytypowanych do digitalizacji w umowie podpisanej pomiędzy NInA a TVP S.A. i zmuszona została do ich zamiany na audycje, do których prawa TVP S.A. były bezsporne³².

Na udostępnianie zbiorów cyfrowych wpływ również mają: sytuacja panująca na rynku nośników audiowizualnych, wybór tytułów do digitalizacji niezgodny z popytem ze strony kontrahentów i widzów. Ponadto ograniczenie udostępniania zbiorów cyfrowych wynika z kwestii ekonomicznych. Właściciele praw do treści o największej oglądalności, oferują

³⁰ Dz. U. Nr 34, poz. 234 ze zm. Ustawa została uchylona z dniem 24 maja 1994 r.

³¹ Dz. U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 ze zm.

³² Por. ppkt 1.5 wystąpienia pokontrolnego.

treści w modelach sprzedaży, które nie są zharmonizowane z modelami prowadzenia działalności przez dystrybutorów internetowych działających lokalnie.

(dowód: akta kontroli str. 480, 483-484, 488, 597-598, 682)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Spółki w zbadanym zakresie. Ocenę pozytywną uzasadniają w szczególności podejmowane przez Spółkę, latach 2011-2014 (III kwartał), działania mające na celu upowszechnianie w społeczeństwie wiedzy o posiadanych wersjach elektronicznych zbiorów, poprzez pokazy prasowe seriali i filmu po rekonstrukcji cyfrowej obrazu i dźwięku połączone z komunikatami prasowymi (skierowane do klientów biznesowych, przedstawicieli instytucji państwowych oraz prasy).

Uwaga NIK dotyczy istotnych ograniczeń procesu digitalizacji i udostępniania zbiorów archiwalnych pozostających w dyspozycji TVP S.A., wynikających przede wszystkim z nieregulowanych praw autorskich do tych materiałów. Z powodu trudności w uzyskaniu praw autorskich m.in. do spektakli, filmów fabularnych, dokumentalnych, edukacyjnych, reportaży czy widowisk studyjnych, Spółka nie mogła udzielić na rzecz NInA licencji do korzystania z 205 audycji, wstępnie wytypowanych do digitalizacji w umowie podpisanej pomiędzy NInA a TVP S.A. i zmuszona została do ich zamiany na audycje, do których prawa TVP S.A. były bezsporne.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³³, wnosi o:

- 1) każdorazowe zamieszczanie w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej zmiany ogłoszenia, w sytuacji zmiany terminu składania i otwarcia ofert w specyfikacji istotnych warunków zamówienia;
- 2) zintensyfikowanie działań w celu uregulowania praw autorskich do audycji będących w zasobie archiwalnym Spółki.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego Najwyższej Izby Kontroli.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków

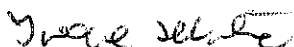
Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 3 kwietnia 2015 r.

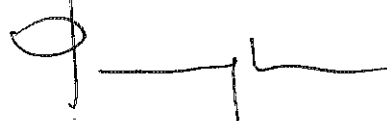
Kontroler

Iwona Sekuła
specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Nauki, Oświaty
i Dziedzictwa Narodowego

Dyrektor
Piotr Prokopczyk

³³ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm., zwana dalej ustawą o NIK.